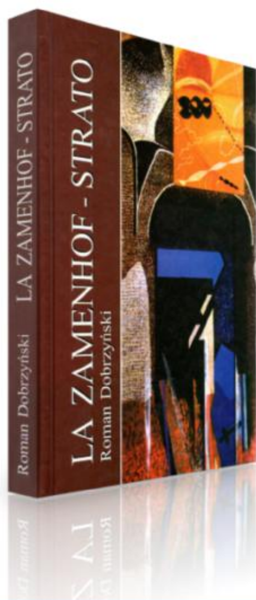
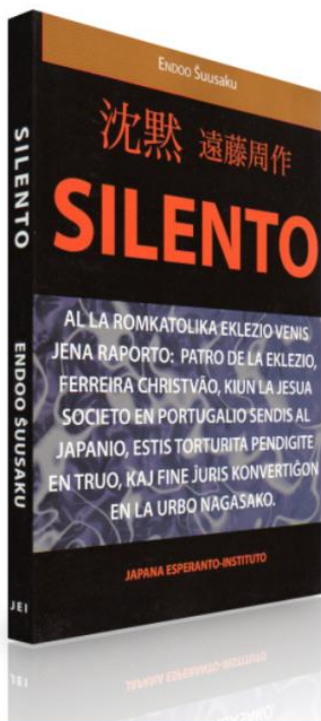
La Lampiro

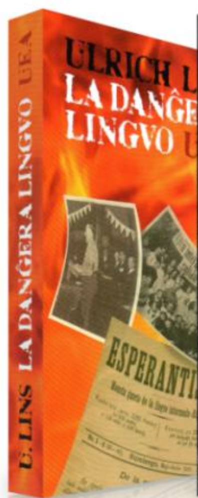
58-a jaro n-ro 145 2017:3

Rilato inter homoj kaj dorlotbestoj

Roman Dobrzyński
LA ZAMENHOF - STRATO
LA ZAMENHOF - STRATO
Roman Dobrzyński

ENDOO ŜUUSAKU
沈黙 遠藤周作
SILENTO
AL LA ROMKATOLIKA EKLEZIO VENIS JENA RAPORTO: PATRO DE LA EKLEZIO, FERREIRA CHRISTVÃO, KIUN LA JESUA SOCIETO EN PORTUGALIO SENDIS AL JAPANIO, ESTIS TORTURITA PENDIGITE EN TRUO, KAJ FINE ĴURIS KONVERTIĜON EN LA URBO NAGASAKO.
JAPANA ESPERANTO-INSTITUTO
SILENTO
ENDOO ŜUUSAKU
JEI

Mato Lovrak
La trajno en la neĝo
MATO LOVRAK • LA TRAJNO EN LA NEĜO

ULRICH L
LA DANĜE
LINGVO U
U. LINS LA DANĜERA LINGVO UEA
ESPERANTI

Sándor J. Bako, Claude P
LA METEOR
-IEM-
ORIGINALA LITERATURO

Anđelka Martić
La kapreolido
Pirgo
La kapreolido Pirgo

SERIO ORIGINALA LITERA
Sten Johansson
El ombro de l' tem
Romano
El ombro de l' tempo

EMBA
Maria kaj la grupo
2500
EMBA • MARIA KAJ LA GRUPO
Pro Esperanto

KOVRILO

Virino kun kato

http://pixabay.com

LA LAMPIRO *58-a jaro n-ro 145 2017:3*

Organo de Esperanto-Asocio de San-Paŭlo
Redaktanto: Paulo Sérgio Viana (psviana@terra.com.br)
Grafikarangô: José Roberto Tenorio
Revizianto: José Dias Pinto

La redaktanto ne respondecas pri la subskribitaj artikoloj

easp

Esperanto-Asocio de San-Paŭlo
Fondita en la 29-a de Marto 1937

Propra sidejo
Rua Faustolo, 124 - Água Branca
05041-000 São Paulo, SP - Brazilo
Telefonnumero: (11) 3862-1183
easp.org.br | contato@easp.org.br

Jarkotizo por 2016

Simpla Membro	R$ 120,00
Subtena Membro	R$ 240,00
Ŝtatinterna Membro	R$ 60,00

Deĵoroj:
marde: 10h – 16h; vendrede: 13h – 17h; sabate: 9h – 18h.

Estraro
Prezidanto: Genildo Martins Coelho
Vicprezidanto: Paulo Sergio Viana
1-a Sekretariino: Anna Lobo de Carvalho
2-a Sekretariino: Sidnéa da Conceição Beall
1-a Kasisto: José Roberto Tenorio
2-a Kasistino: Neide Aparecida de Freitas
Propaganda Direktorino: Maria Delza M. Jesus

Konsilantaro
Conceição Rodrigues, Audino Castelo Branco kaj Aparecida de Souza Araújo

Anstataŭantoj
Osvaldo P. de Holanda kaj José Martins Coelho

ENHAVO

Vortoj de la redaktanto

Hodiaŭ la redaktoro emas dediĉi kelkajn liniojn al nia revizianto. Li estas por nia grava homo. Ne nur grava pro sia zorga, konscienca purigado de niaj tekstoj (kiuj glitas el niaj manoj ankoraŭ kun makuloj tajpaj kaj lingvaj, ni konfesu), sed precipe grava pro sia ekzemplodona sindediĉo: respektata kiel modela Esperantisto, loĝanta en San-Paŭlo de multaj jaroj kaj profunda konanto de nia lingvo. Kaj tamen li akceptas plenumi la revizian taskon, kiu foje estas peniga kaj teda. Nian koran dankon al nia klera Samideano José Dias Pinto, vera referenco por la novaj generacioj!

Duan noton ni lasu al niaj asocianoj kaj legantoj. En la lasta eldono de la Esperanto-Sumoo (majo 2017), nia papera Lampiro 2016 (ses numeroj aperintaj libroforme) estis legita de unu el la partoprenantoj. Kaj aparte fierige: legis kaj favore recenzis ĝin la organizanto mem de la Esperanto-Sumooj — la mondkonata Hori Jasuo. Koran dankon, estimata amiko!

Vortoj de la Prezidanto

Prof. Genildo Martins Coelho

Al niaj membroj ni deziras aktualigi informojn pri nia 11-a Ŝtata Kongreso, okazonta en la ĉefurbo San-Paŭlo – ĉar ĉi-jare nia Asocio celebras jubilean 80-jariĝon.

La Estraro vigle laboras por trovi decan, kontentigan sidejon por nia ĉefa jara evento. La programon ni jam kunmetas, precipe danke al la laboro de niaj estraranoj José Roberto Tenório kaj Anna Lobo. Se vi interesiĝas prezenti programeron en nia kongreso, estas tempo jam anonci vian intencon kaj materialon. Bonvolu akompani nin per la retejo de EASP.

Ni krome notu la reprezentiĝon de EASP-anoj en du gravaj Esperanto-eventoj lastatempaj: la BEL-Konferencoj (Petropolo/RJ, aprilo) kaj la Renkonto en la Paraiba-Valo (Lorena, majo).

Intervjuo: Benedicto Silva

Benedito Silva estas veterana brazila Esperantisto, tre respektata pro sia verka kaj traduka laboro. Lia plej konata traduko estas la klasikaĵo "Iracema", de José de Alencar. Tute klarmensa kaj vigla en sia 90-a aĝojaro, li meritas nian omaĝon. Ni profitu de lia saĝo kaj klereco.

Vi estas veterana, konata kaj prestiĝa esperantisto. Kial, kiam kaj kiel vi esperantistiĝis?

Dankon por via alta estimo al mi. Fakte, mi estas maljuna kaj iom konata esperantisto, almenaŭ en nia lando. Ne tamen prestiĝa, sed almenaŭ konata... Mi esperantistiĝis en 1945, kiam mi estis 18-jaraĝa. Tiel: memlerne; tial: ĉar antaŭ ĉio oni sciigis min pri la Homaranismo de Zamenhof, kio plifortigis en mia koro kaj en mia spirito mian amon al la homaro, sendepende de rasoj, naciecoj, religioj ktp. Esperanto ĉiam estis por mi natura ligilo de animoj...

Via traduka laboro estas longa. Kiujn verkojn vi Esperantigis? Ĉu vi havas novan, ankoraŭ ne publikigitan tradukaĵon?

Jes, kvankam ne tiel kompetente, mi tamen plezure tradukas. El la brazila literaturo: la romanon "Iracema" de José de Alencar; "La vulpo kaj la vinberoj", teatraĵeton de Guilherme Figueiredo, kaj kelkajn rakontojn kaj versaĵojn de pluraj aŭtoroj. Mi esperantigis kaj portugaligis ankaŭ plurajn religiajn, doktrinajn verkojn de Spiritismo kaj Oomoto (japana spiritismo, kies ĉefaj doktrinaj verkoj estis mediume skribitaj). Nun mi laboras super la tradukado de interesa kaj grava verko de nia nacia beletro, nome "Vida Ociosa" de Godofredo Rangel.

Se interesataj homoj petus de vi konsilon pri tradukado al Esperanto, kion vi konsilus?

Klopodu bone sperti super la du lingvoj: la portugala kaj Esperanto, por ke vi povu kiel eble plej fidele transvesti la pensojn kaj la sentojn de la originalo...

Ni ofte legis informojn, ke vi kunlaboras kun la japana movado "Oomoto". El kio ĝi konsistas?

Jes, ek de la jaroj 1960-aj (en la pasinta jarcento!) mi kontribuas al la doktrina kaj historia literaturo de Oomoto, japana spiritisma religio fondita de la eminenta mediumino Nao Deguĉi, en 1892.

Kiu estis la plej bona libro, kiun vi legis en Esperanto?

Mi jam legis bonegajn librojn en Esperanto. Ili estas ja nenombreblaj! Nun tamen mi menciu "Gösta Berling" de Selma Lagerlöf, en la klasika, bela, flua traduko de Stellan Engholm! Same bela estas, kiel scias ĉiuj miaj legantoj, "La Faraono" de Boleslaw Prus, tradukita de Kazimierz Bein (Kabe), "Ċe Akvorando" kaj "Pilgrimo al Okcidento", ĉinaj romanoj majstre kaj bele esperantigitaj de Laulum (pseŭdonimo de Li Shijun) kaj "Kalevala" finna epopeo tradukita de Joh. Edv. Leppäkoski. Multajn, tre multajn aliajn tradukaĵojn mi ankaŭ legis. Ĉiuj bonegaj!

Iuj homoj diras, ke Esperanto ne prosperas, ĉar ĝi ne havas propran "kulturon". Kion vi pensas pri tio?

Ili pravas, pensante tiamaniere, ĉar ili ne vidas kaj ne konas Esperantujon. Ili kredas nur je tio, kion ili vidas. Ili estas kompatindaj. Feliĉe, mi nek konas, nek scias altajn sciencojn kaj aliajn, tre multajn aliajn kampojn de la populara sciaro, sed tamen, mi tute ne neas ties ekziston... Temas nur pri individua, persona vidpunkto, kiu tute ne atingas, kiu tute ne neniigas la homajn konkerojn...

Kion signifas Esperanto en via (jam longa) vivo?

Ekde mia juneco Esperanto fariĝis la granda kaj bela vojo, per kiu mi atingis la feliĉon. Esperanto fariĝis la vojo, per kiu mi povis trapasi kaj atingi preskaŭ ĉiujn latitudojn kaj longitudojn, preskaŭ ĉiujn landojn kaj naciojn de nia vasta kaj stranga mondo...por atingi kaj brakumi mian tutmondan frataron! Esperanto ŝanĝis miajn personajn kaj regionajn pens- kaj vivmanerojn, kun kiuj mi naskiĝis en tiu ĉi mondo de antaŭjuĝo, malamo kaj individuismo. Danke al Esperanto mi fariĝis Homo, kaj Homaranisto... Kaj tio ne estas virto, sed nur devo, en la rigardo de Dio.

Brokantaĵoj

Leandro Abrahão (Uberlândia - MG)

En Esperantujo libroj ordinare presiĝas en negranda kvanto. Ne tre multaj verkoj atingas duan, trian eldonon. Kelkaj eldonejoj eldonas ankaŭ bitforme... tamen plejparte Esperantistaj libroj estas presaĵoj. Ekzempleroj de iuj verkoj baldaŭ fariĝas malfacile haveblaj. Eble pro tio Esperantistoj tiel zorgas pri siaj libroj... Kaj ne mirige brokanta merkato estas ne tiel plene elvolvita, kiel okazas en naciaj lingvoj.

Antaŭ kelkaj jaroj en Brazilo lanĉiĝis prospera brokanta reteja servo. Temas pri estante virtual. Brokantaj librovendejoj el la tuta lando anoncas siajn vendaĵojn, precipe librojn, kaj estante virtual, kiu peras la vendojn, ricevas procenton. Ĝi estas tia ideo, kiu igas vin pensi: "kial ne mi la unua ekhavis ĝin?"... "nu, certe nun mi estus milionulo!" Jes! Sed la ideo estas jam elpensita, kaj mi dubas, ke povas kunekzisti du tutlandaj brokantaj libroservoj.

En Esperantujo ekzistas similaj servoj dise tra Interreto. Jen tri ekzemploj: Universala Esperanto-Asocio disponas nuntempe pri 2.160 brokantaj libroj kaj 5.810 brokantaj periodaĵoj. Vere impresa kvanto. Oni povas mendi brokantaĵojn ankaŭ de Flandra Esperanto-Ligo. La prezokalkulo estas tre interesa: po 0,02 eŭroj por ĉiu paĝo, escepte se estas menciita prezo, plus afranko. La listo de vendaĵoj estas "konstante aktualigata", laŭ informo de la retejo de FEL. Centoj kaj centoj da libroj estas aĉeteblaj.

Kiam mi estis pli juna kaj ne havis propran renton, mi nur tre malofte povis aĉeti librojn. Mi bone memoras, ke mi prenis por legaĵo malnovajn eldonojn de la revuo Esperanto kaj eĉ de Jarlibro de UEA. Danke al esperantistaj geamikoj mi ricevis de tempo al tempo tiajn legaĵojn. Certe pro tio formiĝis ĉe mi tia emo ne posedi librojn kolekte. Hejme mi havas nur verkojn kaj revuojn, kiujn mi aŭ prinotis, kaj do bezonas plue, por konsulti, aŭ verkojn, kiujn mi legis kaj relegos, pro plaĉo aŭ por prinoti. La ceteron mi aparte konservas kaj ĉeokaze donacas al lernantoj, interesatoj, kluboj aŭ bibliotekoj.

Jes, ni ne havas Esperatujan brokantan libroservon, sed esperant-istoj povas unuope donaci al biblioteko de sia urbo, urbego aŭ urbeto tiujn librojn, kiujn li havas duoble, aŭ kiujn li neniam legis kaj neniam legos; kunporti al libroservo de Esperantistaj aranĝoj, por ke la libroservisto povu forvendi kontraŭ favora prezo kaj tiel spezi iom da mono al la Asocio aŭ Asocioj, kiuj respondecas pri la aranĝo; anonci ilin en Iterreto5; aŭ, fine, sed ne laste, lanĉi "brokantan foiron" kadre de Brazila Kongreso de Esperanto kaj de Esperanta Kongreso de la Ŝtato San-Paŭlo, ekzemple. Estus tre interese partopreni tian foiron, kien esperantistoj kunportas proprajn aĵojn por interŝanĝi, vendi aŭ eĉ por ekspozicii. Nu, kion vi opinias?

Rilato inter homoj kaj dorlotbestoj

Cristina Graaf (Ilhabela - SP)

Historieto

Antaŭ pli malpli du monatoj, mi ricevis en mia konsultejo geedzojn portantajn maljunan hundeton, blankan pudelon nomatan Rony. La hundo, laŭ la kuratoroj, estis blinda, ne plu manĝadis, nek piediradis. Li tremadis, kun la kapo malsupre klinita, kaj ne sukcesis stari. — Eble Vaskula Cerba Akcidento — mi pensis.

"La hundino ne povas plu vidi lin tiel!" diris la kuratoro. "Ŝi suferagas kune kun li!"

Ankaŭ la homoj suferegis, mi rimarkis, sed ili unue pensis pri la hundoj.

Post klinikaj kaj laboratoriaj ekzamenoj, oni klarigis ke la hundo estas diabetulo, pro tio estas blinda, kaj suferas de grava infekto kiu detruis la ĉelojn de la sango, kio kaŭzis gravan anemion kaj malbonan koaguladon, kaj sekve VCA-on.

Mi klarigis al la kuratoroj ke la zorgado estos multekosta, malfacila, kaj la kuracado ne estos certa. Eble ĝi fariĝis paralizulo.

La kosto estos problemo por ili. Ambaŭ laboras dum tuta tago, kiel zorgi pri hundo tute dependa?

Post pensado kaj diskutado, ili decidis por eŭtanazio. Subskribinte la dokumenton, la virino petis permeson kaj foriris el la ĉambro. La viro preferis resti ĉe la hundeto.

Dum mi anestezis la pudeleton, li, kuraĝe retenante la larmojn, karesis ĝian kapon. Mi rimarkis ke, sur liaj fingroj, estas tatuaĵo: R O N Y. Poste, li foriris portante la korpeton en la brakoj, la memoraĵon sur la haŭto kaj doloron en koro.

Mi restis, pensante: kiu sento estas tiu, kiu ekzistas vigle inter malsamaj specioj? Kial homoj tenas bestojn ĉe si, kun tia zorgo, ofte elspezante multe da mono?

Laŭ ABINPET (Brazila Asocio de Industrio de Produktoj por Dorlotbestoj), en brazilaj hejmoj ekzistas 35,7 milionoj da hundoj kaj 19,8 milionoj da katoj. 44% el la hejmoj posedas almenaŭ unu dorlotbeston. La familia elspezo cele al dorlotbestoj daŭre kreskas.

Kial homoj amas bestoj?

A — Kunnaskita atrakcio

Infanoj unu- ĝis-tri-jaraj restas pli da tempo interagante kun vivantaj bestoj ol kun siaj preferataj ludiloj kiam ili povas elekti inter ili. (2013, Universitato Rutgers, New Jersey, Usono).

Homoj posedas cerbajn ĉelojn specialigitajn por rekoni bestvivon: neŭronoj en la cerba migdalo – loko implikata de

emocioj — kiuj reagas prefere je bestbildoj. (2011, Instituto Allen por Cerbaj Sciencoj, Seattle, Washington, Usono). Homoj ŝajnas havi pozitivan kunnaskitan reagon antaŭ estuloj kiuj havas karakterizaĵojn de homaj beboj, kiel malferme grandaj okuloj, larĝa frunto, kaj granda kapo rilate al la korpo.

B — Persona kaj kultura sperto

Nia intereso ŝanĝiĝas laŭ nia vivspertoj. Hundoj estas tre popularaj en multaj okcidentaj landoj, sed estas konsiderataj nepuraj laŭ islamaj komunumoj. Filmoj kiuj montras specifajn hundajn rasojn pligrandigas ilian popularecon dum ĝis unu jardeko. (2014, Universitato Western Karolina, Usono).

C — Amikoj kun avantaĝoj

Scienca esplorado pri la terapiaj efikoj de la rilato inter homoj kaj dorlotbestoj komenciĝis en Usono dum la jardeko post 1960. Post multaj studoj kaj observado, konstatiĝis klaraj avantaĝoj de ĉi tiu interago.

Tiu kunvivado, laŭ esploristoj, povas plibonigi memestimon, redukti korajn malsanojn, kaj helpi la familion redukti stresiĝon, malgrandigi sangpremon de hipertensiuloj kaj precipe plibonigi sociajn interagadojn.

Laŭ lastatempa studo, oni montris ke ordinare familioj, kiuj havas dorlotbestojn, elspezas malpli por medikamentoj.

La Besthelpa Terapio povas esti aplikata al malsamaj medicinaj kazoj, kun granda plibonigo por pacientoj.

Kvin avantaĝoj de la kunvivado kun bestoj por infanoj

1) infanoj kiuj kunvivas kun hundoj estas malpli inklinaj suferi infanan maltrankvilecon:

• la rilato kun besto stimulas amon, kunecon, organizon, paciencon ktp.

• zorgado pri bestoj helpas maltrankvilajn infanojn koncentriĝi pri nuntempaĵoj, deturnante ilin de okupiĝo pri la estonteco (Universitato de Oklahomo, Usono).

2) Infanoj kun hundoj faras pli da korpekzercoj kaj tio reduktas la riskon de obezeco:

• Ili faras proksimume 325 minutojn da fizika aktiveco ĉiutage kontraŭ 314 minutoj faratajde infanoj sen hundoj, 1 horo kaj 17 minutoj pli en ĉiu semajno. (Universitato de St George, UK).

3) Infanoj kiuj havas dorlotbestojn disvolvas pli bonajn sociajn kapablojn (Universitato de Kembriĝo, Masaĉuseco, Usono):

• infanoj kiuj havas fortajn ligojn kun dorlotbestoj pli helpas aliajn, lernas dividi kaj interagi pli.

• infanoj kaj adoleskantoj, kies dorlotbestoj mortas post multaj jaroj de kunvivado, lernas alfronti la perdon kaj morton.

4) kontakto kun bestoj dum infanaĝo reduktas la riskon de astmo kaj alergioj:

• kreski apud dorlotbesto povas influi la imunan sistemon kaj redukti la ŝancojn disvolvi alergiojn kaj astmon je 15%. (Universitato de Viskonsino, Usono).

5) Dum ĉiutaga kontakto, infanoj kaj bestoj lernas regi impulsojn:

• vivi kun bestoj duonhoron ĉiutage liberigas ocitocinon, nome hormonon kiu trankviligas, estigas bonfarton kaj malgrandigas agresemon.

Kvin avantaĝoj de kunvivado kun bestoj por plenkreskuloj

Dorlotbestoj helpas zorgi kaj kontroli sanproblemojn. La ĉiutaga kontakto reduktas la riskon de kormalsano kaj pliigas grandaĝecon. Ame karesi, brakumi aŭ tuŝi beston povas rapide trankviligi, redukti streson, angoron kaj solecon, instigas sanan ekzercon kaj plibonigas humoron (American Heart Associacion).

1) Hundo-posedantoj estas malpli inklinaj suferi deprimon ol tiuj sen dorlotbestoj.

2) Homoj kun hundoj havas malpli altajn ciferojn de sangopremo en stresaj situacioj ol tiuj sen dorlotbestoj.

3) Homoj kun alta sangopremo, kiuj adoptas hundon aŭ katon, estas pli inklinaj kontroli la problemon.

4) Ludi kun dorlotbesto levas nivelojn de ocitocino, dopamino kaj serotonino, kiuj trankviligas kaj malstreĉas.

5) Interagado kun dorlotbesto reduktas agresemon kaj mildigas psikajn malordojn.

Kvin avantaĝoj el kunvivado kun bestoj por maljunuloj

Homoj pli ol 65 jaraĝaj, kiuj havas dorlotbeston hejme, vizitas je malpli 30% siajn kuracistojn ol tiuj sen dorlotbestoj.

1) Ĝi stimulas socian interagadon

• ĉiutagaj promenadoj kaj piediradoj stimulas interagon kun aliaj homoj, komunikadon kaj vidadon de novaj lokoj.

2) Ĝi pligrandigas psikan dispozicion

• promeni unu horon ĉiutage kun hundo pliigas movo-kunordigon kaj igas la cerbon respondi al vidaj, aŭdaj, tuŝaj kaj flaraj stimuloj. Ĝi favoras senton de bonfarto kaj kontribuas al mensa sano.

3) Ĝi plibonigas humoron

• ludi kun hundo aŭ kato pligrandigas serotoninajn kvantojn (neŭrontransmisiilo kiu reguligas humoron, dormon, apetiton, kaj mildigas doloron). Tial, ĝi malpliigas maltrankvilecon, provizante senton de komforto, trankvilo kaj plibonigas la humoron.

4) Ĝi malhelpas malsanojn

• maljunulaj kuratoroj de hundoj kaj katoj suferas malpli je depresio, hipertensio, kora misritmo kaj perdo de movkapablo.

5) kresko de la vivlongeco.

Konkludo

Ni ne bone scias kial ni amas dorlotbestojn, sed ni certas ke ni amas ilin, kaj ili amas nin. Ni scias ankaŭ ke tiu rilato estas bona por ĉiuj!

Tri demandoj por kompreni fremdan lingvon

Alexandre C. Serafim (Taubaté - SP)

1. Kiel vi lernas?

Malgraŭ la manko de konsento inter fakuloj, oni scias ke lernado de fremdaj lingvoj sekvas la saman procezon de la gepatra lingvo. Unu hipotezo diras ke la lingvo-asimilado okazas pere de la dekstra hemisfero de la cerbo (la kreiva flanko), tiel ke poste ĝi fiksiĝas en la maldekstra hemisfero (la logika flanko, analiza).

2. Ĉu la aĝo faras diferencon?

Jes. En infanoj, la du hemisferoj de la cerbo estas interkonektitaj, kio faciligas lernadon. La disiĝo de la hemisferoj komenciĝas nur en adoleskeco (inter 12 kaj 14 jaroj). Alia hipotezo diras ke la akirado de parolo kaj la malkovro de la mondo estas paralelaj procezoj por infanoj. La nervaj strukturoj rilatas kun la konceptoj por konekti strukturojn koncernajn al la formo de la lingvo. Ĉe plenkreskuloj, la konceptoj estas jam formitaj kaj ne ligiĝas al novaj nervaj strukturoj rilataj al la novaj lingvo-formoj.

3. Kiel la akĉento aperas?

Ĝuste ĉar la nervaj strukturoj jam formiĝis, la cerbo transigas propraĵojn de la gepatra lingvo al fremdaj. La prononco de "a" en la angla estas malfacila por brazilanoj ĉar ni ne havas fonologie similajn spertojn en la gepatra lingvo.

Laŭ diversaj studoj, lernado de aliaj lingvoj plibonigas la funkciojn de la cerbo, specife de la kortekso kaj de la hipokampo. En popoloj, kiuj parolas du aŭ pliajn lingvojn, la nombro da homoj, kiuj suferas de Alzheimer-malsano estas multe pli malgranda kompare kun popoloj unulingvaj.

Nu, kiel do lerni frendlingvon? Laŭ la neŭroscienco estas kvar bazaj paŝoj:

1. Uzu la novan lingvon en viaj ĉiutagaĵoj. Anstataŭ pensi en la nacia lingvo ekzemple: “kie estas mia ŝlosiloj” pensu tiun frazon en la nova lingvo.
2. Spektu filmojn en la nova lingvo. Fakte, oni konsilas spekti la saman kun kaj poste sen subtekstoj, por ke via cerbo bone fiksu la lingvon.
3. Aŭkultu muzikon en la nova lingvo, tiel via cerbo bone lernos la parolmanieron de la lingvo.
4. Laŭte parolu la lingvon ĉiutage, tiel vi gimnastikigos la cerbon kaj plibone fiksos la lingvon.

Referencoj:
http://super.abril.com.br/cultura/3-perguntas-para-entender-linguas-estrangeiras/
http://exame.abril.com.br/carreira/4-dicas-da-neurociencia-para-aprender-uma-lingua-mais-rapido/z

La poezio de Ruy Espinheira Filho

Maria Nazaré Laroca (Juiz de Fora - MG)

La brazila verkisto Ruy Espinheira Filho naskiĝis en 1942, en Salvador, Bahia. Li debutis per la poemlibro "Heléboro" *(Heleboro)* en 1974, konfirmante sin kiel grandan poeton.

Ruy Espinheira Filho

Unu el la plej premiitaj landaj verkistoj, Ruy Espinheira publikigis pli ol 30 titolojn. Lia produktado inkluzivas poezion, fikcion kaj eseojn. Inter liaj publikigitaj libroj estas la jenaj: "As sombras luminosas", 1981 *(La lumaj ombroj)*; gajninto de la Nacia Poezio-Premio Cruz e Sousa; "Memória da chuva", 1996 *(Pluvmemoro)*; finalisto en la Nestlé-Premio pri Brazila Literaturo kaj la Jabuti-Premio, ambaŭ en 1997; Premio Ribeiro Couto de la Brazila Unuiĝo de Verkistoj en 1998. Lia verko "Elegia de agosto e outros poemas", 2005 *(Elegio de aŭgusto kaj aliaj poemoj)* gajnis la Poezio-Premion de Brazila Beletra Akademio, en 2006.

La nomo Ruy Espinheira Filho aperas inter la 45 nomoj listigitaj en la libro "Sincretismo: A Poesia da Geração 60" (Sinkretismo: La Poezio de la Generacio 60), organizita de Pedro Lyra, 1995, kiu enhavas poemojn de aŭtoroj el preskaŭ ĉiuj brazilaj ŝtatoj; inter aliaj poetoj, ni mencias iujn nomojn kiel Affonso Romano de Sant'Anna, Adélia Prado, Mário Faustino, Ivan Junqueira, Pedro Lyra, Olga Savary.

La poemaro de Espinheira estas temo de multaj disertaĵoj kaj akademiaj tezoj. Estas multaj kialoj por la intereso de la junaj gestudentoj pri lia poezio, kies centra temo estas la homa kondiĉo, lumigita de lia rafinita kaj rava lirikismo.

Lia lingvostilo malkaŝas formalan precizecon, per ampleksa repertuaro de formoj kaj funkcioj: distikoj, sonetoj, liberaj versoj, blankaj versoj, rimoj, metrikoj, longaj kaj mallongaj poemoj kaj postmodernismaj rimedoj. La poeto preferas mallongajn metrikojn, sed ankaŭ sin rivelas kiel admirindan sonetiston.

La poezio de Espinheira precipe koncentriĝas en tempo kaj memoro, sed ĝi ne estas romantika kaj naive sentimentaleca. En la serĉado de la perdita tempo, ĝi estigas la lirikan tempon, tian "pasintecon, kiu ne pasas",

rekuperante idealigitan feliĉon en kiu kuŝas la lirika memo, kiel en la poemo "As meninas" *(La knabinoj)*:

La Knabinoj

(...)

La knabinoj
ĉirkaŭiras la ĝardenon,
la urbon, la vivon
de iu, kiu ilin konas.
Kiu mortis, kiu
foriris? Neniu.
Li renkontas ilin
kiam ajn, en la placo
el eterna aprilo:
la pasinteco ne pasas.

Ni finas ĉi tiun artikoleton per la lirikluma pulsado de la jenaj versoj el la libro "A canção de Beatriz e outros poemas" *(La kanzono de Beatrico kaj aliaj poemoj)*:

Kampo de Eroso
Amo: tia vorto lumigas
lunon en la brusto, kaj ĉio alia
disiĝas.

(...)

La neevitebla kanto
Antaŭ nelonge pluvis
kaj ne pluvas plu.
Antaŭ nelonge ridetis,
en la luno de spegul',
via korpo: fajrero
ekflamiganta anĝelojn
kiujn la posttagmezo blovadis
tra super la kortojn.

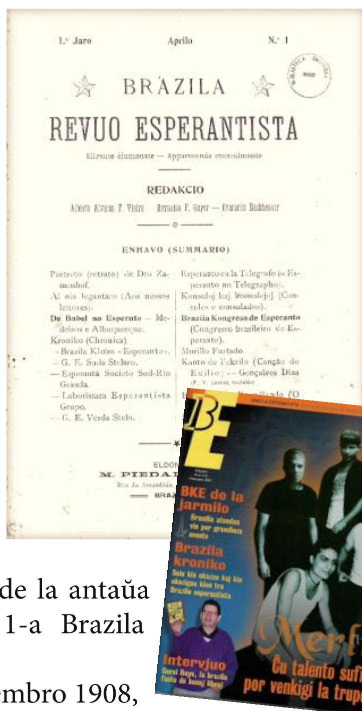

DINĈJO KAJ LA SORĈISTINO

Brazila Esperantisto 110-jariĝas

Eurípedes Barbosa (Brasília - DF)

La unua numero de nia revuo aperis kun la titolo "Brazila Revuo Esperantista", en aprilo 1907, antaŭ do 110 jaroj. En 1908 oni ŝanĝis la nomon al "Brazila Esperantisto", en 1938 al "O Esperantista Brasileiro" kaj en 1949 denove al "Brazila Esperantisto".

Jam de aŭgusto 1907 (5-a numero) ĝi estas la oficiala organo de Brazila Esperanto-Ligo (BEL), fondita la 21an de la antaŭa monato, kadre de la 1-a Brazila Kongreso de Esperanto

En la numero de septembro 1908, la redaktoro anoncis la celon de la revuo, kiu estas fervore batali ĝis la fina venko de nia bela lingvo internacia. Li aldonis: "Ĝi restas fidela al la Fundamento, malakceptante ĉiujn reformojn senregule faritajn kaj kiuj ne estos rezultato de natura evolucio de la lingvo, evolucio laŭ kiu Esperanto iom post iom pliboniĝos, kvankam konservante siajn unuajn regulojn, ĝis atingi la plej bonan kaj perfektan stilon."

Interesa estas alia klarigo de la redaktoro, Reynaldo Fred Geyer, en la numero de septembro 1908: "La multekosta eldono de l'Brazila Esperantisto fariĝas la ĉefa malhelpaĵo de nia entrepreno, sed tio ne senkuraĝigas nin ĉar niaj samideanoj, kiuj bone komprenas la necesecon ekzisti revuo en Brazilujo ne lasos nin sole batalantajn."

Brazila Esperantisto estas unu el la plej malnovaj Esperanto-revuoj en la mondo, veninta tuj post "Sonorilo", "Espero Katolika", "Esperanto", "La Brita Esperantisto" kaj "La Espero".

Sinjoro Reynaldo Fred Geyer estis la aŭtoro de la ideo fondi brazilan revuon. Li estis kunfondinto de la *Sociedade Esperantista do Rio Grande do Sul* kaj venis al Rio de Janeiro, en 1907, por fini en la Medicina Fakultato la kurson komencitan en la ŝtato Rio Grande do Sul. Geyer fariĝis membro de la Lingva Komitato en 1912.

La unuaj redaktoroj estis Alberto Álvares F. Vieira, Reinaldo Geyer kaj Everardo Backheuser, kiuj ne ŝparis tempon nek monon por eldoni la revuon.

Krom la tri menciitaj, estis ankaŭ redaktoroj de “Brazila Esperantisto” en la fruaj tempoj Alberto Couto Fernandes, Antônio Caetano Coutinho, João Batista Melo e Souza kaj Carlos Domingues.

Kiam Carlos Domingos mortis, en la jaro 1974, la respondeco pri la redaktado de BE venis al advokato Luiz Alberto Brandão Martins, kiu ricevis la kunlaboron de Joel Manso kaj Floriano Pessoa. Luiz Martins estis prezidanto de BEL dum la oficperiodo 1974/1977.

Aliaj samideanoj kontribuis por la redaktado de nia revuo, al kiu ili sin dediĉis kun granda zorgo kaj intereso. Jen ili: Nelson Pereira de Souza, Itacir Luchtemberg, Gilbert Ledon, Symilde Ledon, Fabrício Rodrigues Valle, José Roberto Tenório, Carlos Maria, Eurípedes Alves Barbosa, Francisco Stefano kaj Evandro Ferreira de Avellar, ĉi tiu la nuna prezidanto de BEL.

Oni devas rekoni la intensan laboradon de tiuj redaktoroj, kies nomoj restas neforgeseblaj en la historio de Brazila Esperanto-Ligo. Oni eltutkore dankas ilin.

Nia BE interrompis sian aferon en la jaroj 1935/1937 pro diversaj kaŭzoj, laŭ informo de Carlos Domingues en letero de la 9a de februaro 1959, sendita al s-ro Otaviano Curvelo de Souza. La revuo ankaŭ ne aperis en la jaroj 1978,1979, 1980, 1981, 1982. De 1984 ĝis 1988 denove la eldono de BE estis interrompita. La ĉefa kialo de la silento de BE estis la manko de monrimedoj. Estas multekosta la eldono de revuo en Brazilo. Aperigi nian revuon ne estas facila tasko por la estraro de Brazila Esperanto-Ligo, pro la manko de mono, kiel jam dirite, kaj pro la manko de kunlaborantoj.

La oficiala organo de BEL estas sendube efika rimedo por la Esperanta propagando en Brazilo. Laŭ opinio de Gilbert Ledon, BE devas speguli nian brazilan kulturon kaj ne devas esti nur primovada. Laŭlonge de 110 jaroj, tiu revuo efektive disvastigas nian movadon, montras la laboradon de niaj samideanoj, elstarigas nian kulturon kaj literaturon, malgraŭ la nekontentuloj, kiuj kritikas, insultas kaj ofendas. Aliflanke la revuo ricevas laŭdojn. Por ekzemplo: Szabadi Tibor, el Hungario, en 2001, skribis “dankon pro la plej freŝa numero de la novforma BE. Ĝi enhavas belajn, bonkvalitajn fotojn kaj paperon. Oni ĝoje prenas ĝin en la manojn.”

Tamen vi ne mortas, vi rezistas, Jozef'!

Carlos Filho (São Paulo - SP)

En nia vivo estas tago, en kiu ni ne plu estas ni mem sed niaj gepatroj. Ĉu vi memoras, kiam vi transformiĝis je via patro? Foje, vi ne memoras. Mi mem ne havas memoron pri tiu grava momento.

Nia infaneca vivo devigas nin, ne malofte, al lernado; do, nia menso ja ne scias kiel funkcias tiu magia fenomeno, ke niaj malpuraj vestaĵoj iras tirkesten, bonodoraj kaj bone gladitaj. Estas tre facile malfermi la pordon, eniri en la manĝejon kaj trovi ĉiujn manĝaĵojn atendantajn nin sur la tablo.

Kiom kostas la elektra energio, kiun vi uzas? Sed ĉiam, kiam vi premas la butonon, televidilo funkcias, ĉu ne?

Sed, iam tiuj sorĉaj kaj feliĉaj fenomenoj ne plu funkcias, kaj ni scias, ke ili ne estas tiel aŭtomataj. Ni scias, ke estas pluraj homoj ĉirkaŭ ni, kiuj laboradas por ebligi tiujn momentojn al ni. Sen multe da scio, nia plenkreska vivo ekas kaj fulmrapide ni elektas fakon por studi en universitato, kaj serĉas laboron.

Kiun laboron ni faros? Ĉu plaĉos al ni esti universitatano?

Neniu inter niaj geamikoj kaj gefamilianoj havas respondojn pri tiuj demandoj. Eble ili donas al ni konsilojn. Kompreneble, ili faras siajn plejeblojn.

Simila al niaj vivoj privataj estas nia vivo en la Esperanta vojo: nia infaneco okazas kiam ni decidas lerni ĝin, partopreni kurson, viziti asocion kaj kunvenon, kaj aliaj. En tiuj momentoj, niaj "familianoj" lernigas nin kiel paŝi sur tiu malfacila vojo.

Sed simile al nia post-adoleska periodo, iam ni devas ekkoni la mirindan sorĉiston malantaŭ la kurteno, kaj nune Jozef'? kaj nun, Joakim'? kaj nune, Rajmundo? kaj nune, vi mem?

Carlos Drummond de Andrade, la plej grava brazila poeto, sciis aferojn…

Nuntempe, esperantistoj ne plu naskiĝas el movado sed per interreto. Amaso da homoj lernas nian lingvon pro scivolo pri iu "duolinga" kuriozaĵo. Kinartaĵo tia, kia Avatar, aŭ literaturaĵoj ekzemple *Kanto de Glacio kaj Fajro* estas ege profesiaj propagandoj por Esperanto, pli ol nia ĉiama devizo "Esperanto estas facila".

Al ni, la nuna esperanta infanaro, ne eblas scii kiel funkcias mondo tute malsimila al nia propra mondo, do estas nia devo krei novan mondon.

Tiu ĉi transiro estas malfacila kaj eble tute ne bonvenataj de niaj "geamikoj kaj gefamilianoj", sed se nia volo esti esperantistoj estas profunda, ni kreas novajn vojojn.

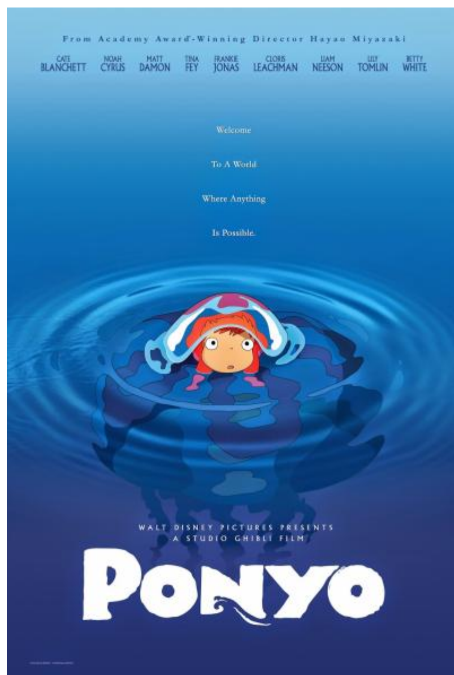
Se mi povos imagi estontecon, mi diros al vi, ke vi ne timu tion, kion oni esperas de vi. Esperanto vigle vivas kaj

(Daŭrigota en la paĝo 19)

Ponyo! Amikeco kiu venas el la maro

Anna Lobo (São Paulo - SP)

Nomo: Gake no Ue no Ponyo
Lando: Japanujo
Reĝisoro: Hayao Miyazaki
Produktado: Studio Ghibli
Longodaŭro: 1h41min
Tipo: Animacio, fantazio, aventuro

Unu el miaj plej ŝatataj kulturoj sendube estas ja la japana. Ege mirigas min ĝia longa historio, ĝia arto, ĝia popolo. Ekde kiam mi estis infano, mi ege ŝatis spekti japanajn animeojn (japanstila animacio) pro ilia sentemo, profundeco de la temoj, senco de justeco kaj amikeco. Do, pensante pri tio, mi decidis en tiu ĉi numero verki pri tre bela japana animacio produktita de Studio Ghibli, kun la gvidado de la talenta Hayao Miyazaki – PONYO. Eble vi jam aŭdis pri Ghibli kaj Miyazaki, pro la fama animacio *"La Vojaĝo de Chihiro"*, kiu ankaŭ estas ege spektinda.

Unue mi devas informi al vi ke ĉiuj povas spekti ĝin. Ĝi estas porinfana filmo, sed mi pensas ke homoj el ĉiuj aĝoj povas same ĝui ĝin. La etoso estas ege agrabla kaj kolora, tute laŭ la magia stilo de Miyazaki. En la komenco de la filmo vi ekkonas la oran fiŝeton Ponyo. Iom ribelema kaj ege scivolema pri la homa mondo, ŝi fine estas kaptita de la kvin-jaraĝa knabo Susuke. De tie komenciĝas ege bela kaj kortuŝa amikeco, kiu transformas ambaŭ laŭ pluraj aspektoj. Dume, ŝia familio serĉas ŝin.

Du temoj estas pritraktataj dum la filmo. La unua koncernas la zorgemon pri la naturo, ĉar la maro montriĝas ofte kun rubaĵoj kaj malpuraĵoj. Ankaŭ en la filmo oni povas multe vidi pri la senkondiĉa akcepto de la alia persono.

Do, vi jam povas imagi kiom dolĉa kaj kortuŝa estas tiu ĉi filmo. Malgraŭ mia volemo rakonti pli pri tiu ĉi filmo, mi ne volas malkaŝi pli ol ĉi tion, ĉefe ĉar mia celo estas instigi ke vi spektu ĝin.

Mi ege rekomendas tiun ĉi filmon por malpezigi vian animon, profitante la okazon ke ĝi troveblas ĉe Netflix. Bonan spektadon kaj ĝis la sekva numero!

Eŭreka

Luis Guilherme Souto Jardim (Charqueada - SP)

Saluton, kara leganto. Ĉu vi interesiĝas pri scienco kaj kemio? Jen la origino de la kemiaj elementoj.

ORIGINO DE LA KEMIAJ ELEMENTOJ

La interno de antikvaj steloj

Kiam oni studas la historion de la universo, oni alfrontas tuj unu demandon: "El kie venis la kemiaj elementoj? "Estas 92 malsamaj elementoj trovataj en la naturo. La astronomoj ĉiam akceptis ke la malplej peza el tiuj, la hidrogeno, estas la primara formo de la materio. Ĝiaj atomoj konsistas el nur unu protono kaj unu elektrono (kaj eventuale de unu aŭ du neŭtronoj). En la jardeko 1930, estis kalkulita la dua malplej peza elemento, helio; ĝi estas sintezita el la hidrogeno, en la interno de la steloj. Sed kiel la ceteraj elementoj sinteziĝas? La plej-multo el la sciencistoj konkludis ke, iamaniere, ili ekzistas ekde la komenco de la universo, fakto okazinta, laŭ ilia opinio, antaŭ du miliardoj da jaroj. Tamen, kelkaj astronomoj malsam-opiniis. Laŭ ili, la universo neniam havis komencon. Alie, ili proponadis la teorion "Stato Nemoviĝanta", en kiu la universo ĉiam ekzistis kaj la hidrogeno estas konstante kreita el nenio, je sufiĉe malalta grado por ke la fakto estu perceptata. En 1957, la astronomoj William Fowler, usonano, kaj Fred Hoyle, anglo, klarigis kiel tiu hidrogeno estas konvertata en pli pezajn elementojn, okaze de vasta artikolo skribita kunlabore kun Margaret e Geoffrey Burbidge.

Tiuj teoriistoj perceptis ke kelkaj steloj konataj kiel "ruĝaj gigantoj" estas, fakte, ordinaraj steloj kiuj konvertas la plej grandan parton de sia hidrogeno en helion kaj estas proksimaj al la fino de sia ekzistado. Ili elmontris ke dum la hidrogeno-helia reakcio eluzas energion, la centra regiono de la stelo malpligrandiĝas pro sia propra pezo, sekve varmigante sin, laŭlonge de la procezo. Pro la plialtiĝo de la temperaturo, okazas kompleta serio de aldonaj reakcioj, atomoj kunfandiĝantaj formas sinsekve la plej pezajn elementojn, ĝis alveni al la fero. La plej pezaj elementoj estas akiritaj per la posta aldono de protonoj kaj neŭtronoj. Ĉiuj tiuj elementoj estas do disvastigitaj tra la spaco ekstera, kiam la stelo iĝas nestabila kaj komencas elmeti siajn elementojn. Finfine, la plej grandaj steloj eksplodas spektakle kiel iu "supernovao", kreante la plej pezajn

elementojn en la procezo, kiel la uranio. La plej kurioza detalo estas, ke la elmontro de Fowler kaj Hoyle estas ververe korekta, eĉ se ilia deirpunkto, la teorio pri "Stato Nemoviĝanta", estis plene erara. Hodiaŭ ni scias, ke la universo havis komencon, malgraŭ ke antaŭ ĉirkaŭ dek-du miliardoj da jaroj kaj ne nur du miliardoj, kiel oni pensis antaŭe. Origine, la universo konsistis, proksimume, el tri-kvaronoj de hidrogeno, unu-kvarono de helio kaj malgranda kvanto da litio. Ĉiuj ceteraj elementoj estas formataj en la interno de la ruĝaj gigantoj kaj supernovaoj, ekzakte kiel Fowler kaj Hoyle antaŭvidis.

Fowler estis premiita per la nobelpremio pro sia malkovro, sed strange Hoyle ne estis. Sir Fred Hoyle, kiu forpasis dum la verkado de ĉi tiu libro, estis obstinema genio, pri kiu la aliaj sciencistoj havis diversajn opiniojn. Li neniam rezignis sian kredon pri la Stato Nemoviĝanta, eĉ antaŭ pluregaj evidencoj kontraŭaj al la ideo. Li insistis ankaŭ ke la spaco ekstera estas plena je bakterioj kaj virusoj, kiuj konstante falas sur la teron.

Fonto: E.M. Burdidge et al, Reviews of Modern Physics, 29, 547-650 (1957).

La artikolisto estas Mag. pri Interlingvistiko kaj Esperantologio ĉe UAM.

TAMEN VI NE MORTAS

(Daŭrigo de la paĝo 16)

ĉijare festas sian 130-jariĝon. Esperanto trapasis du mondmilitojn, plurajn nedemokratiajn periodojn kaj persekutojn, tute sen malfortiĝo. Laŭ nunaj diroj, Esperanto pligrandiĝis (evoluis) per praaj labor- kaj agado-metodoj.

Imagu do kien Esperanto iros, se niaj infanoj centprocente laboros? En mia persona bibliografio de Amikumo, mi skribis, ke mi estas estontecisto, kaj mi nun proponas mian deklamadon: en la estonteco, la internaciaj rilatoj okazos nur en la esperanta lingvo!

La mito de Heraklo sub nuntempa rigardo

José Mauro Progiante (Bauru - SP)

"La sonĝo estas individua mito kaj la mito estas kolektiva sonĝo"
(Joseph Campbell)

Unu el la plej interesaj herooj de la greka mitologio estas Heraklo, kiun la romanoj poste nomis Herkulo. Liaj mirindaj aventuroj estis kaj estas rakontataj kaj interpretataj en pluraj versioj, sed eblas trovi en la diversaj opinioj komunan konkludon: Heraklo estas simbolo de la homo en sia peniga evoluo.

Li estis filo de dio (Zeŭso) kaj de virino (Alkmeno). Pro tio, la diino Hera, edzino de Zeŭso, malamis lin, kaj ĉion faris por kompliki lian vivon. Foje ŝi sukcesis frenezigi lin, kaj li mortigis sian edzinon kaj ĉiujn siajn gefilojn.

Lia puno estis servi dum dek du jaroj al sia kuzo, Eŭristeo, reĝo de Argolando, kiu komi-siis al li dek du malfacilegajn laborojn.

Tiuj famaj dek du laboroj estas rigardataj kiel simboloj de la diversaj fazoj de la interna procezo de homa evoluo.

1a — La homvoraj ĉevalinoj de Diomedo

Heraklo devus kapti la ĉevalinojn kaj kunporti ilin al la urbo Miceno.

Por realigi tiun taskon, li petis helpon de sia amiko, la juna Abdero. Kaptinte la bestojn, Heraklo konfidis ilin al la amiko. Tamen Abdero estis malforta kaj pro tio la ĉevalinoj eskapis kaj formanĝis lin.

La ĉevalinoj simbolis la perversecon, kiu formanĝas la homan koron, la banaligon de la malbono.

La unua defio por la estulo estas regi siajn plej primitivajn impulsojn. Ordi-

Panelo de sarkofago montranta la laborojn de Heraklo (commons.wikimedia.org)

nare, kiel Heraklo, en tiu komenca stadio ni facile devojiĝas kaj ofte misagas, kaŭzante damaĝojn eĉ al tiuj, kiuj nin helpas kaj kiujn ni amas.

2a — La taŭro de la insulo Kreto

La reĝo de Kreto, Minoo, havis belegan blankan taŭron, kiun li promesis oferi al Pozidono, la dio de la maro. Poste Minoo decidis ne fari la oferon kaj Pozidono, por puni lin, liberigis kaj furiozigis la taŭron, kiu komencis detrui ĉion en sia vojo.

Eŭristeo ordonis al Heraklo kapti la taŭron viva. Heraklo tenis la taŭron per la kornoj, dominis ĝin kaj rajdis sur ĝi kvazaŭ sur ĉevalo.

En Kreto, same kiel en preskaŭ ĉiuj antikvaj civilizacioj, la taŭro estis simbolo de fekundiga forto, de deziroj, ĉefe la seksaj. La regado de la deziroj, por ke ili ne gvidu nin, estas unu el niaj unuaj defioj. Ni observu, ke Heraklo ne devis mortigi la taŭron. Tio signifas, ke la deziroj ne estas detruendaj, sed regendaj.

3a — La orpomoj de la hesperidinoj

Kiam Hera edziniĝis kun Zeŭso, la diino Gaja donacis al ŝi tri pomojn el oro. Hera konfidis ilin al la hesperidinoj, nimfoj loĝantaj en ĝardeno proksima al la loko kie la giganto Atlaso tenis sur siaj ŝultroj la ĉielan volbon.

Heraklo devus preni la orpomojn kaj liveri ilin al Eŭristeo.

Li ekiris kun granda memfido, pro la sukcesoj en la antaŭaj laboroj, sed, ne sciante la vojon al la ĝardeno, li vagadis vane multajn jarojn. Kiam li estis jam seniluziiĝinta kaj rezignonta trovi la orpomojn, li renkontis kaj liberigis Prometeon, kiu estis katenita kaj kies hepato estis senĉese pikata de sovaĝaj birdoj.

Danka, Prometeo indikis la ĝustan vojon kaj konsilis al li ne preni la orpomojn perforte. Alproksimiĝinte al la ĝardeno de la hesperidinoj, Heraklo renkontis Atlason, kiu estis tre laca, kaj helpis lin, tenante la mondon dum la giganto ripozis. Kun surprizo, Heraklo ricevis de Atlaso la orpomojn, sen plua peno.

La orpomoj simbolas la saĝecon, akireblan nur post longa, persista strebado, dum kiu ni ofte sentas nin perditaj kaj seniluziiĝintaj. Kvankam ni havas celojn en la vivo, plurfoje ni devas prokrasti niajn planojn por helpi aliajn homojn.

Same kiel Heraklo iris al la limoj de la mondo por preni la orpomojn, ni devas iri al la limoj de nia interna mondo por eltrovi niajn talentojn.

4a — La cervino de oraj kornoj kaj bronzaj piedoj

Heraklo devus kapti viva tiun belan beston, kiu vivis en la monto Cerinio.

Ĉar la cervino moviĝis tre rapide, Heraklo devis persekuti ĝin dum unu jaro, ĝis la delikata kaj gracia besto laciĝis kaj permesis lian alproksimiĝon.

Heraklo volis resti kun la cervino, tamen la diino Artemiso diris, ke ĝi apartenas al ŝi, kaj Heraklo devis lasi ĝin en apuda templo.

Poste, kun surprizo, li konstatis, ke la cervino estas denove libera, kaj interna voĉo klarigis al li, ke la laboro kapti ĝin devas esti ripetata multajn fojojn.

La bela cervino de bronzaj piedoj kaj oraj kornoj simbolas la delikatecon, la ĝentilecon, la konscion pri la rilato kun aliaj homoj, kun kiuj ni devas disputi pri dezirataj objektoj,

Por realigi tiun taskon, Heraklo agis kun pacienco, komprenante, ke ne ĉiam la forto helpas. En la unuaj etapoj de nia evoluo, la egoismo estas forta, kaj agi kun ĝentileco postulas de ni grandan kaj konstantan strebon.

5a — La leono de Nemeo

Nemeo estis loko, kie enorma leono, kun nevundebla haŭto, terurigis la popolon. Heraklo devus mortigi ĝin.

Sciante, ke sagoj estas senutilaj kontraŭ la leono, Heraklo eniris kavernon kie ĝi estis estis kaj kunstreĉis ĉiujn siajn fortojn por sufoki la bestion per potenca manpremo. Poste li deŝiris la nepenetreblan felon kaj survestis ĝin, tiel akirante fortikan ŝirmilon por siaj estontaj luktoj.

La nemea leono simbolas la egoismon, kiu estas unu el la plej enradikiĝintaj karakteroj de la personeco. Por detrui ĝin ordinaraj agoj estas senutilaj. Estas necese unuigi ĉiujn niajn moralajn fortojn kaj kuraĝe alfronti kaj sufoki la egoismon. Same kiel Heraklo akiris la nevundeblecon de la leono survestinte ĝian felon, post la venko kontraŭ la egoismo ni fariĝas pli fortaj kaj plibone preparitaj por novaj defioj.

6a — La ora zono de la reĝino de la amazonoj

Eŭristeo ordonis al Heraklo iri al la regno de la amazonoj kaj forpreni la oran zonon de ties reĝino.

Onidire la amazonoj estis timigaj virinoj, do Heraklo sin preparis por malfacila batalo. La reĝino, informita pri la misio de Heraklo, decidis pace transdoni al li sian zonon. Tamen, kiam Heraklo alvenis, li tuj atakis ŝin, ne atendante ŝian reagon. Forte puŝita, la reĝino falis kaj mortis, kaj nur post tio li eksciis pri ŝia paca intenco.

Ekkonsciinte pri sia malbona faro, Heraklo multe bedaŭris kaj tuj foriris por liveri la zonon al Eŭristeo. Survoje li savis junulinon, kiu estis en la buŝo de terura monstro, kaj tiel kompensis la morton de la amazona reĝino.

Tiu laboro estas plena de signifoj. Unuflanke, ĝi temas pri la komplika rilato de viroj kun virinoj. Foje viro mortigas virinon, perforte kaj kruele; foje li savas ŝin, heroece kaj grandanime.

La sinteno de Heraklo en tiu laboro montras ankaŭ la malbonajn konsekvencojn de agoj senpripensaj, kaj fine ĝi instruas, ke eblas elaĉeti la erarojn per novaj bonaj agoj.

7a — La apro de Erimanto

En la monto Erimanto vivis terura apro, kiu fortimigis la kamparanojn kaj detruis plantejojn kaj arbarojn. Heraklo devus kapti kaj alporti ĝin al la reĝo de Argolando.

Survoje li renkontis du centaurojn, siajn amikojn, kiuj invitis la heroon babili kaj trinki vinon. Okazis, ke la vino estis ne nur ilia, sed ankaŭ de aliaj centaŭroj. Kiam tiuj aliaj alvenis, ili furioziĝis kaj atakis la drinkantojn. Jam ebria, Heraklo mortigis multajn, inkluzive de siaj amikoj.

Alveninte al la monto Erimanto, li vane persekutis la apron dum multe da tempo kaj sukcesis kapti ĝin nur kiam li decidis fari kaptilon kaj pacience atendi la apron alproksimiĝi kaj fali en ĝin.

Heraklo eltiris la apron de la kaptilo kaj superregis ĝin per siaj fortaj manoj. Kiam la besto ĉesis rezisti, li kondukis ĝin malsupren en la valon, tenante ĝiajn malantaŭajn piedojn, kantante kaj dancante. Ĉiuj aplaŭdis la heroon kaj ridis pro lia gajeco kaj pro la rindida situacio de la apro.

Kvankam Heraklo jam estis plenuminta duonon de siaj laboroj, ankoraŭ estis por li tre malfacile regi la proprajn impulsojn. Denove, malprudente, li devojiĝis, haltis por festeni, forgesante sian celon, kaj kaŭzis suferojn nenecesajn.

Denove li konstatis, ĉasante la apron, ke forto kaj rapideco ne sufiĉas, ke necesas uzi la inteligentecon.

Heraklo montris, ke malgraŭ niaj eraroj, ni devas feliĉiĝi kaj feliĉigi, kiam ni havas sukceson. Estas grave danci, ridi, kaj ankaŭ krei motivojn por ke aliaj ridu kaj amuziĝu.

8a — La hidro de Lerno

En la marĉo de Lerno vivis terura hidro, monstra akvoserpento kun naŭ kapoj. Mortigi ĝin estus la oka laboro de Heraklo.

Ne eblus venki la hidron per ordinaraj metodoj de lukto, ĉar, se oni fortranĉus unu kapon, du aliaj naskiĝus en ĝia loko. Krome, unu el la kapoj estis senmorta, nedetruebla.

Laŭ unu versio, voĉo de dio avertis la heroon, ke li devos genuiĝi por venki la monstron.

Post multaj horoj de furioza batalo, dum kiu li uzis ĉiujn siajn armilojn, li vidis, ke la hidro fariĝis ĉiam pli forta. Tuj kiam li detranĉis kapon, aperis du aliaj. Fine, jam laca, li memoris pri la dia voĉo, apogis sin firme sur la genuoj kaj levis la hidron. Sen kontakto kun la grundo, kun la infekta marĉo, la hidro rapide perdis sian forton. Ĝiaj kapoj ne toleris la freŝan aeron kaj la sunlumon, kaj tiel agoniis kaj mortis. Restis nur la senmorta kapo, kiun Heraklo detranĉis kaj enterigis, metante sur ĝin ŝtonegon.

Laŭ alia versio, Heraklo petis helpon de sia nevo. Tuj post kiam li fortranĉis kapon, la junulo bruligis la restaĵon per torĉo, ne permesante la regeneradon.

La du versioj montras, ke por venki la hidron en ĝia haladza marĉo, simbolo de la kuniĝo de ĉiuj malvirtoj kaj malbonaj pensoj, necesas kuraĝo, sed ankaŭ humileco (surgenuiĝi aŭ akcepti alies helpon).

Por superi la malvirtojn, ne sufiĉas interrompi ilin, ĉar ili povas reaperi pli fortaj. Necesas forigi ilian bazon, iliajn kaŭzojn.

La ŝtonego, kiun Heraklo metis sur la senmortan kapon, simbolas la volon. Per solida, persista volo, eblas definitive enterigi niajn malvirtojn.

Daŭrigota en la sekva numero

Planeda Unio

Herbert Welker (Brasília - DF)

La traduko de la oficiala nomo de Usono estas "Unuiĝintaj Ŝtatoj de Ameriko"; do la lando Usono estas unio de ŝtatoj (aŭ subŝtatoj).

Dum la lando Usono estas unio de subŝtatoj, la Eŭropa Unio estas unio de landoj; sed ĝi estas alitipa unio, ĉar ne ekzistas ununura registaro por la tuta Eŭropo; tamen la Eŭropa Unio disponas Parlamenton, Komision – kiu havas kelkajn kompetentojn de registaro – kaj Konsilion.

La mondo disponas ankaŭ tipon de unio, kiu estas la Unuiĝintaj Nacioj (UN). Tamen ĝi havas neniun registaran potencon; ĝi estas *"la ĉefa internacia diplomata organizaĵo de la mondo [kaj ĝi] celas pace decidi disputojn inter nacioj, provizi bazajn homajn rajtojn por ĉiu, kaj ĝenerale plibonigi la kvaliton de vivo en la mondo deklarinte kaj plenumante la Ĉarton de la Unuiĝintaj Nacioj"* (Vikipedio).

Bedaŭrinde UN ofte – tre ofte – ne sukcesas decidi aŭ fini disputojn, perfortaĵojn, militojn inter nacioj. Ĝuste pro tio kaj pro la ekzisto de nejusteco, malegaleco, perfortaĵoj kaj militoj inter multaj landoj, estas homoj kiuj revas pri monda – aŭ "planeda" – unio, ĉu kiel Eŭropa Unio, ĉu kun ununura registaro. Ĉu tio eblus, ĉu tio funkcius?

Fakte jam ekzistas "Planeda Unio", sed ĝi estas nur malgranda brazila neregistara organizaĵo ("União Planetária"). Estas pri tiu "Planeda Unio" – aŭ "Unio Planeda" – ke mi volas paroli ĉi-tie.

Ĝi estis fondita en 1997 de Ulisses Riedel en Braziljo, kie daŭre estas ĝia sidejo. Ĝia devizo estas "Ne estas religio supera al solidareco". Do ĝi celas solidarecon – socialan, nacian, mondan – kaj laboras en diversaj kampoj, tie kie temas pri kooperativismo, daŭripoveco, toleremo al la minoritatoj, monda paco k.s.

Ĝi kunlaboras kun aliaj organizaĵoj, naciaj kaj internaciaj, kaj kun registaroj, la loka kaj la brazila. Laŭ ĝia retejo ĝia ĉefa celo estas "la defendo de la idealoj de UN – universala frateco, monda paco, sociala justeco – kio implicas labori por la fino de mizero kaj de ĉiuj socialaj malbonoj". En la retejo estas menciitaj multegaj specifaj celoj.

En 2006 la "Planeda Unio" organizis "Mondan Spiritan Forumon" en Braziljo, en kiu prelegis kaj diskutis reprezentantoj de pluraj religioj kaj spiritaj movadoj el kelkaj landoj.

En 2007 Ulisses Riedel kreis, kadre de la "Planeda Unio", la televidkanalon "TV Supren". Sendube vi perceptas, ke la nomo enhavas esperantan vorton:

“supren”. Fakte la fondinto forte apogas Esperanton. La dungitoj ricevas kelkfoje instruojn pri Esperanto kaj en iliaj uniformoj estas skribita - en Esperanto - "Unio Planeda". De 2004 ĝis 2008 estis elsendata en TVSupren kurso de Esperanto, kaj la lecionoj ankoraŭ estas elsendataj kelkfoje. En 2015 Unio Planeda kuniĝis kun la esperanta bieno “Bona Espero”.

La TVSupren volas malsami de la komercaj televidkanaloj. En ĝia retpaĝo jenas: “TVSupren estas televido eduka, plurisma kaj demokrata, televido kiu konsideras valora la etnan, kulturan kaj lingvan diversecon kaj ankaŭ la plurecon de ideoj, kredoj kaj konoj de ĉiu nacio, televido kiu esprimas la deziregon de multaj homoj por ŝanĝoj de paradigmoj kaj por la espero, ke eblas vivi en mondo de paco, amo kaj feliĉo.”

Ĉar la kanalo ne estas komerca, sed apartenas al NRO, kiu estas financata ĉefe de la fondinto kaj do ne havas multe da mono, ĝi dependas de la kunlaboro de voluntuloj kaj estas alirebla nur en malmultaj urboj. Nuntempe ĝi estas la kanalo 2 de NET-TV en Braziljo kaj du aŭ tri aliaj urboj.

Inter pluraj programoj estas elsendataj kaj ripetataj multaj prelegoj pri religiaj temoj, ekologiaj problemoj, meditado, jogo, tajĝiĉŭano ktp. Unu el tiaj prelegoj estas pri Esperanto kaj Homaranismo.

LIMERIKOJ PRI LA FACILA LINGVO ESPERANTO

Paŭlo Sergio Viana

Li estis honesta sinjoro,
li estis pacema doktoro.
Li nur ekkoleris
se al li aperis
la akuzativo: hororo!

Ŝi estis eleganta damo,
tutlanda estis ŝia famo.
Ŝi nur histeriis
kaj kolere kriis
pro la participo: ho dramo!

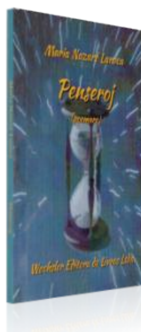
Li estis verkist’ de renomo,
li mastris per la idiomo.
Sed tiris la harojn
kaj ŝiris vestarojn
pro la refleksiva pronomo!

Unuvorte... kortuŝaj!

"Penseroj" de Maria Nazaré Laroca

Recenzis: José Mauro Progiante

Paulo Sergio Viana tiel brile sin esprimis enkonduke al la poemlibreto “Penseroj”, de Maria Nazaré Laroca, ke estas tre malfacile por mi, senapoge de li, aldoni pri ĝi ion interesan. Do mi komencu per lia aserto, ke tiun verkon naskis talentulo kun koro plena je homamo. Mi diru, laŭ mia propra amatora klasifiksistemo, ke ŝi apartenas al klaso de poetoj, kies vortofluo en mi direktas sin tuj al la koro.

De poetoj aliklasaj, versoj donas al mi deziron levi kaj etendi la brakojn, se epopeaj, aŭ min cerbumigas, se erudiciaj. Ĉiu bona poemo estigas en mi ian plezur- aŭ- mir- ondon, tamen nur versoj sorbiĝintaj de amo, kiaj tiaj de Maria Nazaré, venigas al mi larmojn en la okulojn.

Ŝi povoscias realigi neplenumeblan deziron de multaj: vortigi la efemerajn sensaĵojn kaŭzitajn de simplaj viveroj, de ŝajne negravaj ĉiutagaj scenoj, de fragmentoj da pensoj meteoreskaj, subite venantaj kaj tuj forirantaj. Ŝajnas al mi, ke per malmultaj etaj versoj ŝi volas registri sian interpretadon de la vivo, simile al atenta vojaĝanto, kiu iam-tiam gravuras sur rokoj impresojn rikoltitajn dum sia marŝo.

Same kiel laca postpasanto haltinta por ripozi trovas en tiuj rokoj priskribojn pri lokoj ankaŭ de li konataj, mi enmanigas tiun libreton, deŝultrigas momente miajn zorgojn kaj rekonas en la poemoj iamajn penserojn de mi mem.

Meritas laŭdon ankaŭ Francisco Stefano Wechsler, kiu publikigis la poemaron. Ĉiu artisto revas diskonigi sian arton kaj multaj elreviĝas pro manko de mecenatoj aŭ eldonistoj. Feliĉe Wechsler ebligis al niaj koroj gustumi ŝalton de steloj (pĝ 22), omaĝon al poeto-kuracisto kiu instruas Esperanton en la floranta urbo Loreno (pĝ 30), vivlernadon ĉe mar’ (pĝ 42), solecan liberecon (pĝ 43), enamiĝon al la vivo (pĝ 54), suferon de poeto pro sufero de povra knabino (pĝ 60) kaj multajn aliajn dolorojn, plezurojn, surprizojn kaj angorojn de tiu homama poetanima virino.

PRETERVIVISMO

Diversokaze en la historio de Brazilo homoj stokadis manĝaĵojn hejme por protekti sin de la ĉiovora inflacio.

De kelkaj jaroj kreskas movado de homoj zorgantaj pri hejma stokado de provizaĵoj. Tamen la minaca monstro ĉi-foje ne estas la inflacio, sed eventuala naturmedia, politika aŭ socia katastrofo.

La gasto de nia julia kulturkunveno, Audino Castelo Branco, parolos pri la usondevena movado Pretervivismo kaj krome instruos kelkajn teknikojn por pluvivado en urĝokazaj situacioj.

Kiu postvivos ĝis la fino de la monato, tiu ne forgesu viziti la asocion por konatiĝi kun la nova movado kaj ĝiaj savteknikoj.

La kulturkunveno okazos en la lasta sabato de la monato (la 29-an de julio) ekde la 16h.
Adreso de la sidejo: Strato Faustolo, 124 - Água Branca.

11º Congresso Paulista de Esperanto

Realização:

easp

Esperanto-Asocio de San-Paŭlo
easp.org.br | contato@easp.org.br

12 - 15 outubro 2017
São Paulo - SP

easp.org.br/asocio/kongreso